

Friluftslivets fellesorganisasjon

Adresse: Nedre Slottsgate 25, 0157 OSLO
Telefon: 23 31 09 80, Telefaks: 23 31 09 89, E-post: post@frifo.no
Nettsteder: FRIFO; www.frifo.no, Friluftslivets År 2005; www.friluftslivet.no
Org. nr.: 971 262 834, Kontonr: 7154.05.51671

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Dato, 15.6.2005

FORSLAG TIL NASJONALT INDIKATORSETT FOR BÆREKRAFTIG UTVIKLING - HØRINGSUTTALELSE

Vi viser til Deres brev av 16.3.2005 angående høring av NOU 2005:5 Enkle signaler i en kompleks verden – Forslag til et nasjonalt indikatorsett for bærekraftig utvikling.

Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO) representerer de 12 største friluftslivsorganisasjonene i Norge med til sammen over ½ million medlemskap. En av hovedoppgavene for FRIFO er å ivareta allemannsretten og det enkle og naturvennlige friluftslivets vilkår i Norge, herunder naturgrunnet for å drive friluftsliv.

Saken

Som oppfølging av Nasjonal handlingsplan for bærekraftig utvikling (Nasjonal Agenda 21) som ble presentert i Nasjonalbudsjettet for 2004, ble det satt ned et utvalg som skulle utarbeide forslag til indikatorer for en bærekraftig utviklingen.

I mandatet til utvalget er det valgt ut seks temaer som anses som særlig viktige i nasjonal bærekraftsammenheng. Disse er: (1) Klima, ozon, og langtransportert forurensning, (2) Biologisk mangfold og kulturminner, (3) Helse- og miljøfarlige kjemikalier, (4) Naturressurser, (5) Bærekraftig økonomi og (6) Sosiale indikatorer av direkte betydning for en bærekraftig utvikling.

Utvalget har nå lagt fram sin utredning i form av NOU 2005:5 Enkle signaler i en kompleks verden – Forslag til et nasjonalt indikatorsett for bærekraftig utvikling. I denne utredningen foreslår utvalget 16 indikatorer som skal dekke opp de seks temaene i mandatet.

Kommentarer til indikatorsettet

FRIFO er positive til arbeidet med å utarbeide et nasjonalt indikatorsett for bærekraftig utvikling. Det foreslåtte indikatorsettet er, som sagt ovenfor, et resultat av oppfølgingen av Nasjonal

handlingsplan for bærekraftig utvikling (Nasjonal Agenda 21). De foreslåtte indikatorene lider dessverre blant annet av de samme svakheterne som den nasjonale handlingsplanen.

I vår høringsuttalelse datert 21.8.2003 til forslag til nasjonal handlingsplan påpeker vi to viktige temaer som mangler i planen. Dette var friluftsliv og arealforvaltning. Disse temaene ble likevel ikke tatt med i den endelige handlingsplanen, fremlagt i Nasjonalbudsjettet for 2004. Disse to temaene mangler også totalt i det foreslåtte indikatorsettet. Dette finner vi svært betenkelig, ikke minst hva gjelder temaet arealforvaltning.

Disse forholdene bli også i all hovedsak tatt opp av FRIFO på seminaret som ble med referansegruppen 23. april 2004. Nedenfor vil vi gå nærmere inn på disse to temaene.

Arealforvaltning

Skal vi få til en bærekraftig utvikling er vi helt avhengig av at vi har en bærekraftig arealforvaltning. I vår høringsuttalelse av 21.8.2003 til den nasjonale handlingsplanen skrev FRIFO blant annet følgende:

”Arealer er en ikke fornybar ressurs, og planen tar i liten grad opp problematikken rundt dette. Friluftslivet og det biologiske mangfoldet er helt avhengige av arealer og det er derfor avgjørende for en bærekraftig utvikling at vi har en god og framtidrettet arealforvaltningen.

FRIFO er derfor både overrasket og skuffet over at ikke arealforvaltningen har fått en større og mer framtrøden plass i denne planen.”

Det er meget oppsiktsvekkende og uforståelig at det ikke er foreslått noen nasjonale indikatorer som overvåker utviklingen av arealbruken her i landet. Uten at det innarbeides slike indikatorer mener vi at det foreslåtte indikatorsettet er så mangelfullt at det ikke kan sies å være et nasjonal indikatorsett for en bærekraftig utvikling i Norge.

FRIFO mener derfor at det må utarbeides en eller flere indikatorer som følger utviklingen av arealbruk her i landet. Aktuelle arealer i den forbindelse er blant annet: økosystemer, viktige områder for biologisk mangfold, inngrepsfrie naturområder, strandsone og friluftslivsområder.

Selv om hensynet til landbruket ikke er FRIFOs primære oppgave synes vi det også er oppsiktsvekkende at det ikke er noen indikatorer som overvåker utviklingen av jordbruksarealene i Norge. Jordbruksarealene er svært viktig for matvaresikkerheten i et langsiktig bærekraftig perspektiv. De er også en viktig del av det norske kulturlandskapet og de opplevelseskvalitetene dette representerer blant annet for friluftslivet.

På Nasjonal konferanse om kulturlandskap og arealbruk høsten 2004 holdt landbruksminister Lars Sponheim en tale der han bl.a. uttalte følgende: *”Vi kan ikke fortsette å bygge ned 2 millioner dekar jord for hvert 100 år fremover. Departementet har derfor satt som politisk mål at omdisponeringen av dyrka og dyrkbar mark må halveres innen 2010.”*

Friluftsliv

Hvis vi skal få til en bærekraftig utvikling er vi avhengig av at vår livsstil og våre aktiviteter ikke er til skade for naturen og framtidige generasjoner. I den nasjonale handlingsplanen framheves det flere ganger viktigheten av å ”frakople” sammenhengen mellom økonomisk vekst og miljøbelastning.

Friluftsliv er en viktig del av norsk kulturarv som det er viktig å ta vare på, både for sine egen del og som en del av det helseforebyggende arbeidet i Norge. Det enkle friluftslivet med lite

tilrettelegging og ressursbruk er etter vår oppfatning mer enn noe annet en bærekraftig aktivitet. Friluftslivet vil derfor være en viktig bidrag til å ”frakople” sammenhengen mellom økonomisk vekst og miljøbelastning.

FRIFO mener derfor det må utarbeides en indikator som følger utviklingen av folks livsstil og aktivitet, herunder friluftsliv i forhold til en bærekraftig utvikling.

Avslutning

Til slutt i avsnittet 2.3 Utvalgets tolking av mandatet står det: *”Utvalgets overordnede mål er at indikatorene skal peke på viktige områder for en bærekraftig utvikling og være et slagkraftig hjelpemiddel for faglig og politisk debatt for å vurdere om vi går i riktig retning med hensyn på å bevare ressurs- og livsgrunnlaget for våre etterkommere.”*

Hvis dette målet skal nås, må etter FRIFOs mening det foreslåtte indikatorsettet helt klart utvides til også å omfatte arealforvaltning/-utvikling og folks aktivitet eller livsstil, herunder friluftsliv.

Vi vil til slutt minne om FN-rapporten som ble lagt fram for ikke lenge siden om tilstanden for verdens økosystemer. Denne rapporten er alvorlig påminnelse om at forvaltningen av arealer er helt avgjørende for en bærekraftig utvikling.

Vennlig hilsen
Friluftslivets fellesorganisasjon

Harald Tronvik
generalsekretær

Hans Erik Lerkelund
fagkonsulent

Kopi:
Miljøverndepartementet
Direktoratet for naturforvaltning